

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Ambrosius Stub og hans Slægt.

Ved S. Jørgensen, Kistrup.

Navnet Stub var ikke meget sjældent i Fyen i Overgangen mellem det 17. og 18. Aarhundrede. Blandt Andre kan nævnes Hans Stub, Rektor i Assens, der 16. Juli 1700 søgte nogle af Skolens Bønder for resterende Landgilde. Det er dog ikke lykkedes mig at kunne paavise nogen Forbindelse mellem dem, der ellers førte Navnet, og Christoffer Pedersen Stub, som vi for 200 Aar siden finde bosat i Kjøng Sogn ved Assens, da han Christi-Himmelfarts Dag 1692 blev viet til Christence Ibsdatter i Verninge Kirke, til hvilken Kjøng paa den Tid var annekteret. Snarere synes det, der foreligger, særlig dette, at ingen af disse nævnes som Faddere ved Ægteparrets Børns Daab, at tyde hen paa, at Christoffer Pedersen var uden Slægtskabsforbindelse med dem. Manden var Fæster af et større Hus i Gummerup, en lille By, der næsten er sammenbygget med Kirkebyen Kjøng. Huset hørte under Søholm. Af Profession var Christoffer Stub Skrædder, og det er vel denne Omstændighed, der har foranlediget hans Bosættelse dér, thi Alt tyder hen paa, at han kunde sit Haandværk til Gavns, og der var paa Egnen en hel Del Personer udenfor Bondestanden, for hvilke det var en stor Behagelighed at have en saadan Mand i Nærheden. Hans Bedrift var da ogsaa saa stor, at han holdt Svend, skjøndt der i Gummerup paa samme Tid var tre andre Skræddere.

Ægteparrets ældste Søn og første Barn var Morten Stub, der blev født 29. Januar 1693. Han er selvfølgelig

opkaldt efter Griffenfeldts uheldige Medbeiler, Geheimeraad Morten Skinkel til Søholm. Han fik en særdeles god Opdragelse. Han skrev en fast og smuk Haandskrift, og hans Retskrivning er en god Del mere regelbunden end Samtidens. 1716 var han allerede bleven Ridefoged paa Søholm. 1719 købte han noget af Krongodset i Baag Herred og skjødede af dette unge Hans Christensens Gaard i Haarby til Frederik Jensen Hein til Stensgaard, Svaninge Sogn, imod at Hein betalte den Sum, hvorfor Gaarden var tilslaaet Stub ved Auktionen¹⁾.

Da Forpagteren paa Søholm, Laurids Limkilde, døde 1721, blev Morten Stub ogsaa Forpagter af Hovedgaarden Søholm, og den 23. Mai samme Aar stod hans Bryllup med Karen Møller, en Datter af Egnens rigeste Bonde, Christoffer Møller i Stormgaarden, som var død 1715. Der havde stedse bestaaet en venskabelig Forbindelse mellem Familien i Stormgaarden og Skrædderens i Gummerup.

Morten Stub og Karen Møller havde foruden 2 Drengbørn, der var døde smaa, en Søn, Christian Mortensen Stub, døbt 11. Marts 1725, der blev Student og døde hos sin Faster i Verninge Præstegaard 1750. Morten Stub døde den 12. Mai 1725. Han blev begravet i Kjøng Kirke, og Enken Karen Møller anbragte et Monument over sin Mand og blev ogsaa her selv begravet. Efter Indskriften paa dette Mindesmærke blev hun født 30. September 1693 og døde 22. September 1743. Efter sin første Mands Død beholdt hun Forpagtningen og giftede sig den 10. April med Hans Rasmussen Gislev, der senere blev Forpagter paa Brahesholm, hvor han døde 1741.

Ægteparrets andet Barn var Karen Stub, der blev født 1697. Hun kom ogsaa til Søholm, hvor hun fra 1721 til 1729 gjorde Tjeneste som Kammerpige hos Fru Anna Barbara Sofie Charisius, Enke efter Oberst August v. Caphengst. Nævnte Frue havde arvet Søholm og det halve af Krængerup efter sin Faster, Morten Skinkels Enke, Fru Anna Charisius. Denne sidste Dame havde udmærket sig ved sin Skjønhed og sin store Dygtighed som Godsbesidderinde. Hun

¹⁾ Hvedholms Arkiv: Skjøder og Adkomster 146.

var en heldig Modsætning til sin i enhver Henseende talentløse og uduelige Mand. Da han 1672 efter sit uheldige Forsøg paa at berøve Peter Schumacher Kongens Naade blev forvist Hoffet, eiede han kun af Navnet Søholm, thi Alt var pantsat dels for hans egen og dels for Svigerfaderens Gjæld, om det saa var Indbo og Besætning paa Hovedgaarden. Dennes Bygninger vare i daarlig Stand; Gravene vare tilgroede; Hegnene vare nedfaldne, saa Bøndernes Kreaturer regjerede paa Hovedgaardens Marker. Om det saa var Herskabets Kirkevei, saa havde Bønderne oppløiet den, medens hans Moder som Enke sad for Gaarden; „hende og hendes Søn til største Ulempe og Beskjæmmelse,“ som hun klager paa Thinget.

I Alt dette skete der snart en stor Forandring, og da Krængerups og Vedtoftegaards Eier, Claus Daa, efter sin Frue Sofie Amalie Lindenovs Foranstaltning var bleven skudt ved hans Herresæde i Jylland, havde Assessor Hans Knudsen, Inspektør paa Vedelsborg, Fru Lindenov saaledes i sin Magt, at han allerede den 5. Mai 1679 har oprettet Kjøbekontrakt med Morten Skinkel om Krængerup og Vedtoftegaard med tilliggende Godser, uagtet han først selv den 15. November 1679 faar Skjøde paa disse Eiendomme af Fru Lindenov. Den Energi, hvormed der blev taget fat paa at gjøre de nye Eiendomme indbringende, foranledigede en lang Retstrætte med Hans Knudsen, under hvilken Fru Anna Charisius giver Møde for sin Mand, og efter dennes Død faar hun Sagen heldig afsluttet ved Forlig.

Fru Skinkel overlevede sin Mand fra 27. Juni 1691 til 1705, da hun den 26. Aug. blev begravet i Vedtofte Kirke. Hun havde i sin Enkestand 1695 afkjøbt Fru Vibekke Juul, sl. Christian Bielkes Frue, Verninge Kirke, og denne fulgte med Søholm.

Fru Caphengst var en ligesaa energisk Dame, som Tanten havde været, og da Mag. P. P. Bering, der havde været Præst til Verninge og Kjøng, døde, satte hun igjennem efter nogen Strid, at Laurids Clemmensen Schytte blev Sognepræst i Verninge, og Fruen skaffede ham ikke blot et Kald, men ogsaa en Kone, idet han den 3. Aug. 1729 ægtede Fruens Kammer-

pige, Karen Stub. I dette Ægteskab fødtes 4 Sønner, der alle døde i den spæde Alder ¹⁾).

Hr. Schytte døde efter en lang Svagheds Periode den 7. Januar 1756. Enken overlevede sin Mand til 1792. Hun opholdt sig i sine sidste Leveaar i Faaborg og blev der begravet.

Christoffer Skrædders tredie Barn var Peder Stub, der blev døbt Helligtrekongers Dag 1700. Han beboede Fædrehuset i Gummerup, blev gift med Dorthe Jensdatter Møller dér af Sognet. Han efterlod sig ikke Sønner og døde over 80 Aar gammel.

Det fjerde Barn var Sønnen Ambrosius Stub, der fødtes 1705 og blev døbt den 17. Mai s. A. Han blev frembaaren til Daaben af Jomfru Marie Dorthea Charisius, Datter af Ambrosius Charisius til Palstrup og Søster til den forauævnte Anna Barbara Sofia. Efter sin Faster arvede hun Hovedgaarden Brahesholm og det halve Krængerup (nuværende Frederikslund) med tilhørende Gods. Hun blev gift med Kapitain Wilhelm Christian de Stockfleth den 13. Juli 1709 og døde den 2. Januar 1722. — Naar hun gav Drengen sin Faders Navn, er det en Selvfølge, at hun har ønsket, at han maatte gjøre Navnet Ære, og det er rimeligt, at hun har villet gjøre Alt, hvad der stod i hendes Magt, for at det maatte ske. Og det er ganske vist, at hendes mulige Forhaabninger i den Retning bleve overtrufne, om det end skete paa en

¹⁾ Naar vi her anføre deres Navne, er det, fordi de vidne om det gode Forhold, der blev ved at bestaa mellem Herskabet paa Søholm og Præstefamilien i Vervinge. Børnene vare:

1. August Christian, f. og død 1730 (opkaldt efter Oberst Caphengst).

2. August Christian, f. 1731, død 1735.

3. Clemen Christoffer, f. og død 1733 (opkaldt efter begge Bedstefædrene).

4. Jørgen Hedenrei, f. og død 1735.

Den Sidste var opkaldt efter Oberst Jørgen Hedenrei von Cramohn, en meklenborgsk Adelsmand, der paa mødrene Side var af Familien Caphengst. Han havde i lang Tid opholdt sig paa Søholm, før han den 7. Marts 1736 blev gift med Sofie Elisabeth Charisius, Datter af Fru Caphengsts Broder Christian Charisius til Stamhuset Constantinsborg. Da hans Frue døde 29. November 1737, blev han gift anden Gang i Efteraaaret 1741 med Frøken G. H. de la Mare, hvilken Begivenhed fremkaldte Ambrosius Stubs bekjendte Impromtu.

anden Maade, end hun kunde tænke sig det; thi naar nu Navnet Ambrosius høres, tænke nok de fleste paa Skræddersønnen fra Gummerup og ikke paa Herren til Palstrup.

Det kan derfor vistnok antages, at det er med Herskabets Billigelse og vel snarest efter dettes Opfordring, at det blev bestemt, at den lille Ambrosius skulde gaa den studerende Vei og blev sat i Odense Latinskole, der paa den Tid kan betragtes som en af Landets bedste. Det kunde siges, at den unge Ambrosius Stubs Livsvei laa lige, jævn og banet for ham, thi naar han først erhvervede sig den theologiske Embedsprøve, vilde et af de Præstekald, Familien kunde bortgive, aabne sig for ham — og paa Flid og Lærelyst skortede det ikke, tvertimod.

Det er vel nok denne forholdsvis heldige Stilling i hans tidlige Ungdom, der har givet Ambrosius den Uafhængighedsfølelse og det freidige Syn paa Livet, hvilket senere aldrig rigtig forlod ham, selv under de mest trykkende Forhold. I Ferierne kom han sikkert nok til Herregaardene; paa Søholm havde han jo baade en Broder og en Søster og paa Braesholm sin Gudmoder, der vist med inderlig Glæde har fulgt Gudsønnens Fremskridt. Den Kjærlighed til Naturen, der præger Stubs Digtning, skriver sig vistnok fra disse Ferier i hans lykkelige Ungdomsaar.

Det fortjener at fremhæves som et Vidnesbyrd om, hvor tidlig Stubs Karakter var udviklet, at medens de øvrige Stipendiarer ved deres Kvitteringer i Skolens Uddelingsprotokol „allerydmygst og med største Ærbødighed takke og kvittere“, er Ambrosius den Eneste, der har undladt disse Floskler. Hans Kvittering for det Aar, han gik paa Gymnasiet, er saalydende:

„Anno 1725 den 26. Juni hafver jeg underskrefne annammet af Lectore Elia Naur eet Aars sædvanlig Stipendium 20 Rd., samt desuden for min Fattigdoms Skyld 4 Rd., hvorfor skyldigst kvitteres. Ambrosius Stub.“

Men allerede før Stub efter Afgangen fra Gymnasiet gik til Kjøbenhavns Universitet, var der indtruffet flere Dødsfald, der maatte berøre hans fremtidige Stilling i økonomisk Hen-

seende paa det Føleligste. 1722 var jo hans Gudmoder død. Den 15. Marts 1725 døde hendes Mand; den 12. Mai s. A. døde hans i økonomisk Henseende velstillede Broder, og endelig døde hans egen Moder i Høsten s. A., begravet i Kjøng Kirke den 17. Aug. 1725. Kort derefter opgav Faderen sin Husholdning og flyttede til Præstegaarden i Verringe, hvor han henlevede sine sidste Aar, og hvorfra han begravedes den 27. September 1746. Desuagtet siger Digteren dog selv, at naar han maatte opgive sin Bog, sin kjære, tro Veninde, saa var det, fordi han ei fandt sig i Nogles Agt og Nykke. Det var altsaa egentlig ikke Nøden, der tvang ham dertil. Det kan saa vel være os tilladt at slutte deraf, at der maa have været ydet eller tilbudt ham Hjælp til Fortsættelse af Studeringerne, men under saadanne Betingelser, at han ei vilde finde sig deri.

Man kommer uvilkaarlig til at mindes, at Fru Caphengst ved denne Tid tog sig saa kraftig af hans Søsters Forsørgelse. Mindet om hans Broder Mortens tro og dygtige Tjeneste kunde endnu være frisk; den haabefulde unge Mand, der bar hendes Faders Navn, var dog egentlig født paa hendes Gods, og hun var, naar alt kom til alt, den Nærmeste til at tage sig af ham. Men Stub har vistnok i Følelse af sin rige Begavelse følt sig fristet til at tjene Minerva paa anden Maade end ved at tage Embedsexamen og slippe ind i et Præstekald. Og ligesaa sikkert har Fru Caphengst med sin praktiske Sans knyttet Betingelsen for Hjælp til den Fordring, at Embedsexamen maatte være taget inden en rimelig Tidsfrist. Hertil kom, stadig under den Forudsætning, at det er Fru Caphengst, vi have med at gjøre, at hendes Formuesforhold paa det Tidspunkt var noget trykkede af et større Godskjøb, omtrent 150 Tdr. Hartkorn Bøndergods, der havde foraarsaget Optagelse af et Laan paa 17,500 Rd.

Saa kom hans Giftermaal. For 50 Aar siden, da Mindet om Ambrosius Stub endnu var meget levende her paa Fyen, og hans Arier vare i Alles Munde, gik der det Sagn, at han elskede og var gjenelsket af en adelig Dame, at han blev overrasket i et Knæfald for denne Dame, og at Situationen reddedes ved den Forklaring, at han anholdt om hendes Kammerpigens Haand, og at han blev gift med denne, hvilket

blev hans Livs Ruin. Erindringen derom har maaske ikke været uden Indflydelse paa den Interesse, hvormed jeg har eftersporet hans Kones Familieforhold. Desværre viser en Udredning af disse, at det poetiske Sagn er uden al Grund; men desuagtet har Sagen kunnet fastholde min Interesse, og jeg vil ønske, at det maa kunne gaa Læseren ligesaa.

Ved 1633 afgik Rasmus Olufsen som Sognepræst i Verninge. Hvad der foranledigede hans Afgang, er mig ikke klart; men Alderdom kan det ikke have været, thi han fæstede Baagegaard i Tommerup Sogn paa de svenske Herrers Gods, og der boede han endnu 1660, da Ridefogden over nævnte Gods søger ham for Indkvarteringspenge og anden Restance. Hans Eftermand blev Laurids Bendixen af Svindinge, der i sit Ægteskab med Gertrude — hendes Efternavn vides ikke — havde en Datter Sara. Hr. Laurids Bendixen havde flere Stridigheder med sine Sognefolk, der mente, at han gik dem for nær i sine Prædikener og meget mere. Han maatte antage sig en Kapellan, Hr. Hans Nielsen Krogstrup, der som Kapellan blev gift med Datteren. Der blev intet Skifte holdt efter Hr. Laurids, saa han maa kun have havt den ene Datter, og Arvingerne have ganske simpelt overtaget Arv og Gjæld. Ved 1669 maa Præsten være død, thi den 16. Novbr. 1669 sagsøges Gertrud sl. Laurids Bendixen, der boede i Præstegaarden i Verninge, af Morten Mikkelsen Hardrup til Ørritslevgaard for en Kapital og Rente af 135 Rd., som skrev sig fra en Gjæld, Hr. Laurids havde stiftet hos Peder Pedersen Lærke, og som Morten Mikkelsen var gaaet i Borgen for. Denne Fordring havde P. P. Lærke transporteret til Jens Eriksen Vestergaard, og til denne havde Kautionisten maattet udrede Beløbet. 1672 maa Enken være død, thi den 23. Aug. s. A. søges Hr. Krogstrup af Raadmand Chr. Hansen i Odense for 176 Rd. 5 Mrk. 13 Sk., som hans Hustrues Fader i sin Tid var bleven Raadmanden skyldig.

Hvorfra Hr. Hans Nielsen Krogstrup stammer, er mig ikke bekendt; men han havde en Broder Peder Nielsen, der var Gaardmand i Sønderø. Han og Sara Lauridsdatter havde følgende Børn:

1. Niels Hansen Krogstrup, der som Dreng blev Skriver paa Brahetrolleborg; her blev han Ridefoged i en hel Menneskealder; videre blev han som gift med Herredsskriver Rasmus Winthers Datter dennes Eftermand som Skriver paa Salling Herredsting, blev Eier af Pilegaard i

Vesteraaby Sogn og af Heierupgaard, Hillerslev Sogn. I sit Ægteskab med Gertrude Winther havde han følgende Bern:

- a. Hans Nielsen Krogstrup, død som Sognepræst i Espe 1744.
- b. Herlev Frederik Krogstrup, død 1746 som Sognepræst i Haslund Ølst.
- c. Otto Krogstrup, residerende Kapellan i Klim-Torup, drog til Hernhut.
- d. Anna Krogstrup, gift med Frederik Schurmann, Præst i Brahetrolleborg.

Niels Hansen Krogstrup var en Mand af ualmindelig Dygtighed og Energi, en fortrinlig Jurist, men ikke overdreven samvittighedsfuld, skjendt han paa sin Vis var en religiøs Mand. Den 9. Marts 1739 betjente han Retten paa Thinget; hans udmærket smukke Haandskrift var ligesaa fast og sikker paa denne Dag som i hans kraftige Aar; 5 Dage efter var han Lig.

2. Anna Hansdatter Krogstrup. Hun blev gift med Niels Christensen Skovsbo, Forpagter af Verninge Præstegaard, Pranger og Gaardier. Efter Stiftamtets Ordre reises der 6. Oktbr. 1698 Sag mod ham for formodet ulovlig Forprang med Ørne, uden at man ser, hvad der kom ud af Sagen. Den 2. Decbr. 1710 er han stævnet til Herredstinget i Odense Herred for at afgive Vidne i en Sag, Oberst Caphengst havde med en forhenværende Ridefoged Laurids Hjort, der havde gjort sig skyldig i Bedrageri. Blandt Andet havde Hjort forfalsket Niels Skovsboes Kvittering for 60 Sldr., som var for 2 Stykheste, Niels Skovsbo havde solgt til Oberst Caphengst, og som vare stillede ved Hæren i Skaane. Niels Skovsbo erklærede i Retten, at han ei læste Kvitteringen, før han underskrev den, fordi han ikke tvivlede om dens Rigtighed, og desuden havde han ei sine Glareine med sig, saa han heller ikke kunde have opdaget Falskneriet.

Niels Christensen Skovsbo og Anna Hansdatter havde 2 Sønner:

1. Hans Nielsen Skovsbo, født 1681, blev Student, theologisk Kandidat og blev den 12. Aug. 1707 af A. Rosenkrantz til Landting kaldet som Sognepræst til Eising i Ribe Stift. Den 3. Juli 1708 holdt han Bryllup med Mette Cathrine Pedersdatter Bering, født i Verninge den 3. December 1686, død 21. Sept. 1716. I dette Ægteskab skal være født 2 Sønner og 4 Døtre, af hvilke kjendes:

a. Niels Skovsbo, Værtshusholder i Odense, i hvilken By han eiede Gaarden Nr. 12 i Overgade. 1761 var han død, og hans Enke nævnes da som Eierinde.

b. Peder Skovsbo blev Student og var endnu 1738 i Langsted.

c. Sofie Skovsbo døde i sit sjette Aar og blev nedsat i Morfaderens Familiegravelse i Verninge 1716.

d. Sofie Christence Skovsbo, gift med velfornemme og høiagtbar Hans Justesen, Kjøb- og Handelsmand i Faaborg. Han var en Søn af Sognepræsten Just Michael Ludvigsen til Faaborg og Diernisse og Marie Hansdatter Naur. Han var beslægtet med de rigeste og anseteste Familier i Faaborg: Lund, Errebo, Mølmark m. Fl. I dette Ægteskab havde hun 2 Sønner: Just Johannes Hansen og Hans Skovsbo Hansen. Hans Justesen døde 1734; der skiftedes efter ham 19. Juli s. A., og paa det Tidspunkt vare Sønnenne respektive 3 Aar og 19 Uger. Skiftet viser os, at Hans Justesen boede i en til 340 Rd. vurderet Gaard i Adelgade; dens Have gik ned til Stranden. Der var et meget godt Indbo og en stor Del Guld og

Selv, hvoraf blandt Andet 6 Sølvskeer, mærkede N. C. S. og A. H. D. tydelig nok betegne sig som hørende til Sofie Christences Udstyr fra Hjemmet i Langsted. Enken giftede sig igjen med Prokurator J. Engberg; men derom siden mere.

e. Mette Cathrine Skovsbo, der fik Moderens Navn, hvilket kunde tyde paa, at denne er død i Barselseng efter hende, og i det Tilfælde er hun jo født 1716. Hun blev Dagen efter 19de Søndag e. Trinitatis (den 17. Oktober) 1735 viet til Ambrosius Stub.

2. Christen Nielsen Skovsbo var Niels Christensens og Anna Hansdatters anden Søn. Han blev født 1685, og dette er jo en hel Mærkelighed, da Reglen jo dog ellers var, at den ældste Søn blev opkaldt efter Farfaderen og den næstældste efter Morfaderen. Forpagterens og Gaardeierens Fader har maattet vige for Præsten, hvis det da ikke kan betragtes som en Tilkjendegivelse af, at det egentlig var Konen, der førte Regimentet. Christen Nielsen var Forpagter paa Søholm før den foran omtalte Laurids Limkilde; han døde 1717 og blev begravet i Verninge. Det vides ikke, om han efterlod sig Børn.

Efter saaledes at have stiftet et foreløbigt Bekjendtskab med Hr. Hans Nielsen Krogstrups og Sara Lauridsdatters Børn, vende vi igjen tilbage til Forældrene. Hr. Krogstrup døde allerede 1675. Ridefogden paa „Frøbjerggodset“, Jeremias Spleth, tillyste ved Herredstinget, at der skulde holdes Skifte efter ham den 15. Oktbr.; men Stiftsskriveren O. Lange-mack gjorde Indsigelse derimod. Enken gjorde Paastand paa, at enten Morten Mikkelsen til Ørritslevgaard, eller Amtsskriveren Jens Eriksen Westengaard, som hun kaldte sine „Svoger“, vare forpligtede at paatage sig Formynderskabet for hendes Børn. Herimod protesterede de nævnte Herrer, og hun selv fik til Værge Prokurator Hans Pedersen i Tommerup. Denne førte nogle Retssager for hende mod Eftermanden Hr. Peder Pedersen Biering, blandt Andet om Afgrøden, hvilken Sag Provsteretten afgjorde til hendes Fordel. Da hendes Værge dør, maa hun sagsøge hans Enke, Christence Hoffen-rever, for Penge, Hans Pedersen havde oppebaaret for hende, og hun fik sig tilkjendt Beløbet, omtrent 200 Dlr.

Sara Lauridsdatter giftede sig anden Gang med Jens Ditlevsen, Sagfører og Gaardeier i Turup. Jens Ditlevsen stammede fra Nybøllegaard i Hillerslev Sogn og var en Søn af Forpagter Ditlev Jensen, forhen Foged og Sagfører, og Anna Mogensdatter, Datter af Herredsfoged i Salling Herred, Mogens Sørensen til Peirupgaard. Hans Slægt havde hørt til de mest formaaende i Salling Herred, og skjøndt det efter

Krigen var gaaet svært tilbage for den, havde han dog endnu ret gode Forbindelser paa sin Fødeegn, hvilke kun kunde komme Stedsønnen tilgode.

Det ufredelige Forhold, i hvilket Sara Lauridsdatter var kommen til Eftermanden, synes nærmest at have været Ridefogdens Skyld, og da det snart kom til Fjendskab mellem Hr. Peder Biering og Fogden, kom det til et nøie Venskab mellem Præsten og Præsteenken og hendes anden Mand, hvilket varede, saalænge de Paagjældende levede. 1693 finde vi Jens Ditlevsen boende i et af Præstens Huse og optræde som hans Sagfører. Til en saadan kunde Præsten ogsaa nok trænge, da han netop ved den Tid var kommen i en ubehagelig og farlig Strid med Degnen i Kjøng og dennes Svigersøn. Disse havde for Retten erklæret, at Præsten vidste Besked med et Mord, der var forøvet mod en reisende Jomfru, som paa Grund af en Snestorm havde maattet overnatte i Byen, og hvis kostbare Reisegods havde vakt Bondens Begjærlighed, saa han og hans Søn ombragte hende og udkjorte Liget paa Marken. Da Sneen tøde, og Liget fandtes, skulde Præsten en Dag, før Gudstjenesten begyndte i Kjøng, have sagt til Degnen, hans Svigersøn og en tredie Mand, at dersom det ret kom op med det døde Kvindfolk, kom 6—7 af hans Sogn til at lade deres Liv. Dette nægtede Præsten; men Degnen fik fri Proces og Jeremias Spleth til at føre Sagen, saa denne blev til Gavns ubehagelig for Mag. Biering.

Sara's Svigersøn, Niels Christensen Skovsbo, maa have været en hel Del ældre end sin Kone. Denne overlevede ham ogsaa i en Række af Aar. Hun vedblev at bo i Langsted i Verninge Sogn, hvor hun eiede et Par Gaarde. Hun kaldtes altid „Madame Anna Skovsbo i Langsted“ og ses at have nydt megen Anseelse. Til sin Tid maa hendes Pengevæsen have været godt, thi da hendes Søn, Præsten i Eising, Hans Nielsen Skovsbo, afkjøber sin Patron det Halve af Lindskov Gaard og Gods ved Svendborg, er det for Moderens Penge.

Det var dog en maadelig Herlighed at være Jordegodseier i hine Dage. Pastor Skovsboes Patron, Axel Rosenkrantz til Spøtterup og Landting, havde arvet Damsbo i Jordløse Sogn og det halve Lindskov efter sin ugifte Broder, Capitain Chri-

stian Corfitz Rosenkrantz, ifølge dennes Testamente 1717. A. Rosenkrantz fremkom til Skifteretten med den Begjæring, at samme vilde tage Boet under Behandling og forauktionere Møblerne, saa Kreditorerne kunde faa sit, saa skulde det nok ses, at han ikke var bleven altfor meget favoriseret ved Testamentet. Dette viste sig ogsaa af være Tilfældet, thi Auktionsbeløbet lagt til Godsets Vurderingssum gav 27,530 Rd., medens Gjælden var 33,031 Rd. Af denne Sum var 4500 Rd. resterende Kjøbesum for det Halve af Lindskov med Gods. Godsets Indtægter og Udgifter for 1717 kunde nogenlunde have balanceret; men en vidtløftig Proces om en bortgaaet Rekrut havde hidført et forholdsvis betydeligt Underskud. Axel Rosenkrantz kunde og vilde ikke beholde det fyenske Gods og solgte den 4. April 1724 de ham tilhørende 70 Tdr. Hartkorn i Lindskov til Hr. Hans Skovsbo. Denne døde den 22. Mai s. A., og hans Moder overtog nu baade Godset og Børnenes Forsørgelse. Hun sad saaledes i en for en Kone i hendes Alder meget stor og vanskelig Bedrift. Lindskov maatte hun beholde til 5. Juni 1727, da hun tilskjødede sin Part til Johan Lehn til Hvidkilde, der allerede havde erhvervet den anden Halvdel.

Kort derefter maa hun have faaet sin Sønnedatter Sofie Christence gift med Hans Justesen i Faaborg. Til den Tid har hun havt Evne til at give hende et godt Udstyr, og naar Ambrosius bliver gift med Søsteren Mette Cathrine den 17. Oktbr. 1735, saa kunde det næsten formodes, at han — økonomisk set — havde gjort et godt Parti. Skjændt Madame Anna Skovsbo var død i April s. A., sluttedes det vidtløftige Skifte neppe inden Aarets Udgang. Jordegodset solgtes ved Auktion og indbragte neppe det, der var ventet, siden Arvingerne bleve høistbydende og senere afhændede det underhaanden.

Indtil Skiftets Slutning boede Ambrosius og Hustru i Langsted. Deres Datter Christine, der tilforn havde været hjemmedøbt, blev frembaaret i Kirken den 11. December 1735 af Præstens Hustru, Stubs Søster. Fadderne vare Niels og Peder Skovsbo, Monsieur Engberg og Kjæreste fra Faaborg.

Da Skiftet var sluttet, synes Stub at have været hjemløs, i al Fald forsvinder Familien nu fra Verninge, og det er

ikke lykkedes at opdage, hvor han har opholdt sig de to følgende Aar, i hvilke Sønnen Christian maa være født og døbt.

1738 finde vi ham derimod bosat i Faaborg, formodentlig hos Svogeren, Prokurator Engberg. Fra den Tid indeholder Faaborg Kirkebog følgende:

»1738 (Nr. 24) Dom 6 post Trin, dend 13. Julij om Aftenen Kl. halv-gaaen 9 er Ambrosii Stubs lille Søn fød. — Fredagen den 18. ejusdem blef han døbt af Hr. Hans Bager og kaldet Wildhelm¹⁾. Seigneur Hans Jakob Erreboes Kiæreste²⁾ har Barnet; Controleurens Sgr. Søren Tamdrups Kiærestes Søster³⁾ gik hos. Fadderne vare: Sgr. Hans Wejer, Sgr. Jakob Engberg og Mons. Jørgen Rasmussen Falsled.⁴⁾«

»1738 (Nr. 20) Fredagen dend 15. Augusti blef Ambrosii Stubs Kiæreste introduceret af Hr. Niels Seerup, Sognepræst for Hoorne Menighed.«

»1738 (Nr. 20) Onsdagen dend 1. Oktober om Aftenen Kl. 6 er Ambrosii Stubs lille Søn fød. Løvedagen d. 4. ejusdem blef hand begravet i Kircken, og Hr. Hans Bager kastede Jord paa hannem, og hands Nafn var Wildhelm.«

Man har imidlertid Sikkerhed for, at Ambrosius Stub den 3. Juli 1738 var i Ærøeskjøbing, hvor den Dag Forpagteren paa Viderup, A. U. Hansen, blev viet til Jomfru A. J. Clausen, til hvilken Fest Ambrosius skrev et Brudevers. Fra denne Tid er vel ogsaa hans andre ærøiske Digte. Det er nok muligt, at han har forsøgt at tjene sit Brød paa Ærø ved at undervise; han havde jo faaet Foden indenfor hos det bedste Selskab, og Tranderup Præst, Hans Jakob Zimmer, maa han have kjendt fra Odense. Men hvis dette har været hans Plan, blev den snart opgivet; han drog tilbage til Faaborg, hvor Sønnens Daab og Død ligefrem fordrede hans Nærværelse. At hans Ophold i Faaborg betragtedes som fast, er indlysende deraf, at Birkedommer paa Ryttergodset, Erik Christensen,

1) Efter Wilhelm de Stockflet til Bråhesholm.

2) Barbare Marie Hansdatter Lund. Manden var en velhavende Kjøbmand i Faaborg.

3) Kontrollerens Kjæreste var Ane Sofie Christensdatter, Datter af forhen-værende Kontroller Christian Nielsen. Hendes Søster var Elisabet Christensdatter, 1738 var hun 16 Aar gl. Christen Nielsens Børn antog Navnet Svaller.

4) Hans Wejer eller Weyer og J. R. Falsled eller Bildthugger hørte til Byens anseteste Borgere.

ved Bythinget i Faaborg søger ham for Gjæld, og at han dér under 3. December 1738 dømmes til at betale Birkedommerens Fordring med 36 Rd.

Opholdet i Faaborg betegner vel snarest et Omslag i Digterens Planer. Svogeren Jakob Engberg var en dygtig Sagfører, der paa den Tid var i Mode og havde fuldt op af Arbeide. Hvis Stub kunde ønske at komme ind i en praktisk Virksomhed, kunde han vanskelig faa en bedre Læremester.

Men Engberg kunde ikke godt taale Medgang. Han passede Drikkelaget bedre end Forretningen; derhos havde han stor Lyst til at lægge sig i Strid med Byens Øvrighed og Omegnens Godseiere, saa han fik ganske vist Praxis nok, men ikke af den Slags, der kunde betale sig. 1742, da hans Kone døde, viste det sig ved Skiftet, at der Intet var at arve. Engberg tilbød at betale hvert af Børnene 20 Sldr., naar han maatte beholde Boet. I sit Ægteskab med Sofie Christence havde han en Datter Dorthea, $\frac{1}{2}$ Aar gammel ved Moderens Død. Engberg giftede sig forresten anden Gang lidt Formue til, fik ogsaa en lille Arv; men han døde dog 1770 uden at efterlade sig mere, end at det lige kunde dække Gjælden.

Naar et Brev fra Stub er dateret Taasinge 1740, kan det vel kun antages at være skrevet under et kort Ophold paa denne Ø. Det maa meget betvivles, at Stub til den Tid har staaet i Tyende- eller andet Forhold til Kammerherre Juel. Det er dog vel rimeligt, at Stub, hvis han overhovedet har tænkt paa at søge sit Brød ved Pennen, har tænkt sig en bestemt Virkekreds. Fogedtjenesten hos W. Stockflet var ingenlunde at foragte, og der foreligger jo sikke Kjendsgjæringer for, at Stub var yndet af Stockflet. Denne havde foræret sin Svigerfader Fr. Rostgaard Stubs Oversættelse af et latinsk Digt af Rostgaard, og denne betegner Oversætteren som den ypperlige Poet Ambrosius Stub.¹⁾ — Stubs Svigerindes anden Mand døde 22. Febr. 1741, og Stub ses derefter at have taget Ophold paa Brahesholm, hvor han neppe alene har virket som Poet, men vistnok ogsaa ydet Svigerinden praktisk Bistand. — Nogen fast Ansættelse hos Stockflet kan han dog ikke have havt, thi da han den 26. December 1743

¹⁾ Ambr. Stubs Digte ved Fr. Barfod. 3. Udg. 194.

fungerer som Fadder i Verninge Kirke, nævnes han kun som Monsieur Ambrosius Stub fra Brahesholm. Svigerinden døde jo ogsaa snart efter.

Men fra Begyndelsen af 1743 har hans Familie været bosteddende i Odense i en lille Leilighed i et Side- eller Baghus til nuværende Nr. 3 i Claragade (Hjørnet af St. Anna Gade), hvilket Hus den Gang eiedes af Kromanden Herman Christian Kyhn.¹⁾ Denne Leilighed var, man kan vel sige, mer end tarvelig; men da hans Datter Christiane fødtes her, havde han dog ved Barnedaaben, der foregik i St. Knuds Kirke den 16. Februar 1743, Byens bedre Familier som fungerende ved denne Fest. Barnet blev frembaaret af Professor og Rektor S. Anchersens Kjæreste, Sgr. Hans Møller Kjøbmands Kjæreste gik hos. Fadderne vare Hr. Raadmand Nørager, Hr. Apotheker Sgr. von Westen og Hr. Postmester Ulrik Chr. Meelby.

Skjøndt agtet og afholdt af Stockflet, blev Stub ikke Ridefoged paa Brahesholm, og det er vist heller ikke sikkert, at en god Poet vilde være det heldigste Æmne at gjøre Ridefoged af, og det er vel ikke usandsynligt, at Digteren selv kan have fundet dette, thi det kan ikke spores, at han ved Thingene er optraadt som Sagfører eller Fuldmægtig. Sagnet har derimod ladet ham tjene sit Brød som Degn og har endogsaa anvist ham en bestemt Virkekreds som saadan, nemlig Nørrebroby i Salling Herred. Dette er ganske vist ikke rigtigt; derimod kan det godt være muligt, at han kan have været Substitut hos Degnen Immanuel Wedel i Nørrebroby og mulig læst med Degnens og Andres Børn. Wedel var velhavende. Af hans 3 Børn gik Thomas den studerende Vei og blev Kapellan hos den sindssyge M. J. Wemmehøi i Ugerslev og Bederslev; Hans Wedel blev Kjøbmand, og Datteren Else Katrine blev Selskabsdame hos Grevinde Rabe i Kjøbenhavn.

1745 den 20. Søndag efter Trinitatis var Stub i Hillerslev Kirke Fadder til Laurids Karpes Barn, som blev født, medens Forældrene opholdt sig paa Nybøllegaard i nævnte Sogn. Frøken Foghs Kammerpige paa Brobygaard bar Barnet. De andre Faddere vare P. Larsen fra Nybøllegaard og Hustru, Sofie Møllers og P. Lillelund.

---

¹⁾ Brandbogen i Raadstue-Arkivet, meddelt af Biskop Engelstoft.

Imedens Familien opholdt sig i Odense, døde den førnævnte Datter Christiane og blev den 21. Februar 1744 begravet paa St. Knuds Kirkegaard i anden Parts Jord.

Her blev ogsaa Datteren Eleonora Hedevig født; hun blev døbt den 18. December 1744. Fadderne vare Oberstinde Berner, Jfr. v. Westen, Greve Rantzau til Brahesborg, Stiftamtmand Stockflet og, Oberstlieutenant Windtz. Rimeligvis er det dette Barn, som den 15. Febr. 1747 blev begravet paa Frue Kirkegaard i Odense.

Her jordedes endelig ogsaa Digterens Hustru d. 13. Marts 1747. Hendes Alder er ikke anført i Kirkebogen.

Med Ambrosius Stubs Familieliv var det nu forbi; men hidtil havde dog et saadant fundet Sted, selv om han maaske stundom har haft vanskeligt ved at tjene Brødet, maaske dog neppe saa vanskeligt, som man har været tilbøielig til at antage. Han var jo nemlig ikke blot en udmærket Digter, men vel en ligesaa god Musiker, og han havde ikke almindelige Gaver som Lærer. Han har ikke turet omkring fra Herregaard til Herregaard og sunget sine Viser; han er kommen der som Gjæst og det en anset Gjæst, hvis glimrende Vid og Aandsdannelse fuldtvel kunde bøde paa hans mindre heldige økonomiske Stilling. Hermed samstemmer det ogsaa godt, naar Grev Rantzau udsiger, at saavidt ham bevidst, havde Stub, „der var en ganske egen Fyr, men et Pokkers godt Hoved“ aldrig haft Ophold paa Brahesborg, men var rigtignok kommen der i Besøg.¹⁾

Det er rimeligvis ved Stubs Besøg paa Brahesborg, at han er bleven kjendt og yndet af den Mand, som i nogle Aar blev hans Husbonde, nemlig den geniale og ivrige Kunstelsker, Kammerherre Oberstlieutenant Niels Juel til Taasinge. Denne Herre holdt et lille Hof paa Valdemarsslot med Sangere, Musikere, Malere og til sine Tider Skuespillere. At han ogsaa nok kunde lide at faa en Digter som Ambrosius ind i den Kreds, hvormed han omgav sig, vil man let kunne forstaa. Naar Stub kaldes „Skriverkarl“, maa dette dog ikke misforstaaes, som om han skulde have gjort Tjeneste paa Skrivestuen som Ridefogdens Skriver. Jeg skal i saa Henseende

¹⁾ Stubs Biografi v. Barfod XXIX, Digterens 3. Udgave.

oplyse, at Skifteprotokollen for de Aar, Stub opholdt sig paa Øen, endnu er bevaret; men deri forekommer ikke Stubs Navn, hvilket vilde være utænkeligt, hvis han havde havt Plads paa Skriverstuen. „Skriverkarl“ kunde han ogsaa nok kaldes, hvis han havde fungeret som Juels Privatsekretær, den eneste Mulighed, der er ladt tilbage; som saadan var han endelig ogsaa en Mulighed som Deltager i Kammerherrens Selskaber, hvad han ellers ikke vilde være, thi den Tid havde sandelig ogsaa sin Etikette. Videre var han ogsaa Juels Bibliothekar, og det er en Selvfølge, at han blev brugt — jeg vilde næsten foretrække at sige — misbrugt som Leilighedsdigter.

Digtet „Da Kong Christian den Syvende var født“ betegner sig jo selv som fremkommen ved en saadan Leilighed paa Taasinge:

»Herop vor Glædskabs danske Flag!
Saa fyer, du Thaarsing Skude!«

Men der er ogsaa flere af Stubs „moralske og muntre Stykker“, som kunne tænkes at skyldes saadanne Leiligheder deres Tilblivelse.

Mærkelig er den Grundtone af fornem Selvstændighedsfølelse, der gaar igennem disse Stykker. Den gaar gjennem dem alle; men det kan dog nok være, at „Det rette Venskabs Kendetegn“ bærer Prisen. En Ven tænkes at have forsikkert Digteren om sit ubrødelige Venskab. Digteren svarer hertil, at et saadant Løfte er let givet, men holdes neppe, naar Faren truer, Lykken viser Hælen, Sygdommen rammer:

»Hierte Ven! saa bør det være,
Denne er vor fælles Pagt;
Den skal findes værd at ære,
Naar den tages vel i Agt;
Gid den maa
Varig staa,
Prøven ønskes ei at naa.«

Kammerherre Juel var en fortrinlig begavet Mand, og hans Virksomhed blev paa flere Maader velsignelsesrig for hans Undergivne; men han var hensynsløs og haard, og i hvor høi Grad han elskede de skjønne Videnskaber, var han

dog i Grunden raa, det vil sige: han kjendte ingen anden Maade at fremme det Gode, han tilsigtede, end ved Magtsprog og legemlig Tugtelse. Han var dog ingen uretfærdig Mand og vistnok langt bedre end sit Rygte. Jeg har gennem-gaaet Landstingets Domsbøger i hans Besiddelsestid, og disse vise, at han forstod at hævde sine Bønders Ret overfor Andre, og i de Sager, han havde mod sine Bønder, havde han Retten paa sin Side. Men desuagtet frenbød baade hans Personlighed og hans Handlemaade en altfor fristende Skive for Digterens Satire. Efter Christine Stubs Fortælling skal Stub en Gang have snertet Kammerherren saa føleligt, at denne ogsaa overfor Digteren forsøgte sit Universalmiddel. Han gav sig i Trætte med ham om Titlen paa en Bog og sagde saa: „Gaa op paa Bibliotheket og se efter; der staar Lys deroppe!“ Da Stub kom derop, stode der to Karle posterede, som pryglede ham. Da han kom ned igjen, spurgte Kammerherren saa om Titelen, hvortil Stub svarede: „Jammer og Ve, Deres Velbaarenhed!“ Efter denne Behandling reiste han bort; men han blev snart savnet, og man skrev efter ham. Han svarede da: „Naar Fuglen en Gang er sluppen ud af Snaren, saa vender den ikke tilbage igjen.“

Frederik Barfod har i sin Biografi af Digteren Pag. XXXI forment, at Stubs Afreise fra Taasinge har fundet Sted 1752 og har til Støtte derfor fremført den Omstændighed, at der i Lundby Kirkebog staar: „1753 d. 7. Marts døbt Karen, et uægte Barn af Moderen Maren Hviid; Faderen sagdes at være Ambrosius Stub, som var Skriverkarl hos Kammerherre Juel paa Taasinge.“ Hertil knyttes saa den Bemærkning, at denne Beskyldning maa kunne have været sand for at kunne bydes Præsten, altsaa: endnu i Forsommeren 1752 skal Stub have været Skriverkarl hos Kammerherren, men i det tidlige Foraar 1753 har han ophørt at være det.

Der er dog nogen Rimelighed for, at Bortreisen er foregaaet paa et tidligere Tidspunkt. Den 12. September 1751 har Stub i Odense laant 12 Rdlr. af Landsdommer Bonde Simonsen til Elvedgaard; det var efter Tidens Leilighed og Stubs Vilkaar en stor Sum Penge, og der var ingen Rimelighed for, at han, medens han ljente, skulde have stiftet en saadan

Gjæld. I sit biografiske Digt til Stiftamtmand Holstein i Ribe af 5. Juni 1756 siger Stub udtrykkelig, at efter hans Bortreise fra Herregaarden fulgte fire Svagheds Aar, der kostede mange Penge. Da Bonde Simonsens Fordring var Stubs eneste Gjæld før hans sidste Svaghedsperiode i Ribe, maa det forudsættes, at Stub ikke er dragen fra Taasinge med Gjæld, men derimod maa have været Eier af en lille Pengesum, og først, da den var opbrugt, har han laant af Landsdommeren. — Derimod kunde det godt være, at Stub 1752 har været paa Taasinge, saa Maren Hviids Beskyldning kunde have været sand, thi der kunde jo nok have været Forhold, navnlig Pengeforhold, som ved hans bratte Afreise ikke vare blevene ordnede, og dette kan meget vel have bevirket hans Nærværelse paa Taasinge i Forsommeren 1752. Selve Beskyldningen kunne vi hverken bekræfte eller afkræfte, men finde den ikke meget rimelig. Slige løse Kvindfolk pleie jo at kaste saadanne Beskyldninger paa bortreiste Personer, fra hvem de i Regelen kunne være sikre paa ikke at møde nogen Indsigelse, fordi de ikke blive bekjendte med den tillagte Skyld.

Hvor Stub tilbragte sine fire Svagheds Aar, kan ikke fuldt oplyses; men det synes at have været dels i Odense (Laanet hos Landsdommeren) og dels i Ribe, da det i det ovenfor nævnte biografiske Digt hedder:

»Jeg var som Patient en Tidlang her i Ribe.«

Hvad der førte ham til Ribe, kan ikke med Bestemthed angives. Det er dog ikke umuligt, at han dér, i al Fald tidligere, kan have havt Familie. En Jørgen Stub gjorde her i mange Aar Tjeneste som By- og Raadstueskriver. Denne Mand var muligen fra Fyen; i al Fald er det vist, at han dér havde Familie, thi den 4. Juli 1687 læstes paa Vindinge Herreds-thing en Missive fra ham, udgiven til Jens Sten Sehested til Selleberg, i hvilken han beder Sehested at gjøre sig betalt for Stubs Søsters Begravelse af hendes Midler. At Stub i lidende Tilstand og vildfremmed skulde være reist til Ribe, er dog ikke meget sandsynligt. Heller ikke fremkom der i hans Dødsbo nogen Fordring fra den første Tid af hans Op- hold i Ribe.

Fra hans Ophold i Ribe har man det eneste Digt, der vides at være blevet trykt i hans Levetid. Anledningen dertil var ret interessant. Den som Skolemand og satirisk Digter berømte Rektor Chr. Falster døde 24. Oktober 1752. En Maanedstid efter stod i „Kjøbenhavnske Danske Posttidender“ et Mindedigt over Falster af den lærde Provst Andreas Frandsen Raarup, Sognepræst i Ølsted, Hatting Herred, hvilket Digt forresten ikke er ringere end Tidens lignende Præstationer i den Retning, men som i sin Slutning fremstiller en ubehagelig og uberettiget Sammenligning mellem afdøde og levende Personer:

»Thabor har du Ribe været;
 Godt at boe udi det Sted;
 Da du varst for Verden æret
 Med en rar Trefoldighed.
 Ack i dig den sidste Lector,¹⁾
 Sidste Bisp i dig er død,²⁾
 Og nu sidst den sidste Rector,
 Hvo er vel som disse fød?«

I samme Tidende kom der saa en fortrinlig Kritik over dette Digt, skreven af Stub, der lægger den „til Parnassets Tinding opstegne“ Satiriker Falster den i Munden. Falsters Kritik fandt saa god Samstemning paa Parnasset, at den uheldige Lovtaler blev nedtordnet med et

»Herned trefoldig Nar!«

Ligeledes ere de to Digte til Kong Frederik den Femtes Fødselsdag, det mindre:

»O Tvillingrigets Fødsels-Dag!«

og Kantaten til Odense Gymnasiums Fest den 31. Marts 1757

»Her glæde sig, hvad der kan glædes«

¹⁾ P. Terpager † 5. Jan. 1738.

²⁾ Mathias Anchersen, vistnok som Videnskabsmand fortrinlig, som Biskop mindre heldig, fordrukken og uordentlig; hans Minde derfor bedst tjent med ikke saaledes at stilles frem, særlig da Eftermanden var — Hans Adolf Broerson. Math. Anchersen var død 26. Febr. 1741.

blevne til under Opholdet i Ribe. Navnlige er Kantaten fortrinlig, og Gymnasiet har gjort en god Gjerning, da det henvendte sig til sin fattige og svage Fostersøn om dette Bidrag til Festen.

I Ribe begyndte Stub efter Opfordring af Byens anseteste Mænd en Privatskole, hviket fremkaldte en kuriøs Klage af Byens Skoleholdere. Denne Klage har dog en Værdi, som dens Ophavsmænd sikkert nok ingen Anelse havde om, idet den fremkaldte en Erklæring, som til Belysning af Stubs Karakter og Anseelse er ganske umistelig. Denne Erklæring fremkommer i et Andragende til Biskoppen om at tages i Beskyttelse mod Skoleholderne og lyder saaledes:

»Nu var her nogen Tid tilforn, en Student, som Hr. Rektor Lange tiligemed mig (Sognepræst P. Müller) havde kjendt 20 Aar tilforn ved Akademiet, navnlig Ambrosius Stub, kommet til Byen. Samme Student at anmode om at informere Børn kom aldrig Hr. Grønlund eller mig i Tanke; men Hr. Kontroller Høfding finder derpaa, beder os, at vi skulde gjøre Proposition for Msr. Stub derom; men vi turde ikke, thi vi vidste, at han duede til noget langt bedre og høiere etc.¹⁾«

Denne hele Bevægelse medførte ogsaa, at Stub selv satte sig til at indgive en Ansøgning til Stiftamtmand von Holstein, i hvilken Ansøgning han udbeder sig Tilladelse til at undervise de Børn, som ikke alligevel vilde blive Skoleholderne betroede, for at mulig — hvis denne Prøve udfaldt efter Ønske — Byens almindelige Skole med Tiden kunde blive ham betroet „til Børnenes Nytte og Forældrenes Fornøielse.“

Digterens sidste Haab var saaledes at blive Skoleholder i Ribe med fast Ansættelse. Men heller ikke dette skulde gaa i Opfyldelse, thi inden det kunde komme dertil, var Digteren atter sygnet hen, og efter et, som det synes, langvarigt Sygeleie døde Monsieur Stub, studiosus, Kl. 6 om Morgenen den 15. Juli 1758 i yderste Armod. Hans Grav er selvfølgelig forlængst forsvunden, og man kan ikke paavise den Plads, hvor vor første lyriske Digter stedtes til Hvile.

Om Ambrosius Stubs Børn, der overlevede ham, vides, at Datteren Christine, som ovenfor omtalt, blev født i December

¹⁾ Jfr. Fr. Barfod, 3. Udg. af Stubs Digte, Biografien XXXIV o. fl., hvor den hele Skolehistorie er fortalt.

1735. Hun kom tidlig til Fasteren i Verninge Præstegaard, og her blev hun konfirmeret i Verninge Kirke Søndagen efter Mikkelsdag (3. Okt.) 1751. Derefter kom hun til Nabogaarden Holmehave, der da eiedes af en Schjødt, som paa den Tid havde Smaabørn, for hvilke Christine vistnok har været Lærerinde. Hun var endnu i Holmehave ved Faderens Død og ved Skiftet efter ham 1759. Hun kom herfra til Præsten Rasmus Balslev i Tommerup, og her var hun Lærerinde i det Mindste for hans yngste Datter, Elisabeth Cathrine, født 21. Okt. 1763, død 1845 i Tommerup, hvor hun levede ugift. Hun erklærede i sin Tid, at hun holdt meget af Christine, mere end af en tidligere Lærerinde, ligesom hun ogsaa vedligeholdt Forbindelsen med Christine og støttede hende og Broderen. Fra sit Samliv med Christine mindedes hun en Begivenhed, der tydede paa, at denne havde arvet Faderens Anlæg for Satiren. Pastor Trolle i Verninge, der i sin Ungdom havde ført et noget vildt Liv og været Officer, før han af sin Fader, der var Forpagter paa Søholm og Eier af Verninge Kirke, blev kaldet til Præst, kom engang hjem fra Kjøbenhavn. Han sagde da til Christine: „Jeg kan hilse Dem, Jomfru Stub, fra Deres Broder; han er bleven Soldat.“ „Det fornøier mig,“ svarede hun, „thi saa venter jeg, at han snart bliver Præst!“

Christine Stub var oftere tilstede ved Barnedaab i Verninge Kirke, sidste Gang den 13. December 1770. — Fra Tommerup flyttede hun til Odense, hvor hun levede af Haandarbejde og gav Undervisning i Syning. Her døde hun i Frue Sogn og blev den 11. Juli 1811 begravet i anden Parts Jord, saa helt fattig kan hun neppe have været. Kirkebogen angiver hendes Alder til 78 Aar, hvilket er et Par Aar for meget; men saadan unøiagtig Angivelse er jo ikke ualmindelig, hvor det som her er Fremmede, der have opgivet Alderen.

Christian Stub maa være født 1736 eller 37. Han er vistnok først bleven undervist af Faderen. 1752 kom han i Odense Skole, blev Student 1759. At han forlod Studierne for at blive Soldat, have vi i det Foregaaende set fremstillet af Pastor Trolle paa en saadan Maade, at det maa antages, at Forandringen ikke har været videre ærefuld for ham. 1776 er han bleven Skolelærer i Fuglsbølle paa Lange-

land, hvor han døde 1785. Han er bleven bekjendt i Literaturen ved sin mindre heldige Udgave af Faderens Digte.

Hans Slægt lever endnu paa Langeland. Dens gode Begavelse synes endnu at være en Arv efter Stamfaderen — medens den ellers i alle andre Henseender synes at have fjernet sig saa langt fra ham, at man ikke holder af at udrede dette Slægtskab. Og dog, hvem véd, hvad Fremtiden kan bringe? Blev end mange Skud krogede, kunde der dog maaske komme et lige, som kunde vise aandeligt Slægtskab med den store Digter!

Til dette lille Arbeide har Forfatteren Frederik Barfod, hvis Fortjeneste af Stubs Minde er noksom bekjendt, laant mig sine Samlinger. Hr. Pastor Meier i Veringe har leveret fyldige og nøiagtige Uddrag af Veringe Kirkebøger, og denne Meddeler har ogsaa haft en rigtig Anelse om Ambrosius Stubs Kones Familieforhold. — Det af mig fremdragne Stof findes i samtidige Thingbøger, Faaborg Arkiver og Landsthingets Skjøde- og Pantebøger.
